

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Çağdaş demokrasilerin en temel unsurlarından birisi bağımsız, tarafsız ve özgür basındır. Medyanın 4'üncü güç olarak tanımlandığı bu çağda, toplumun gerçekleri öğrenme hakkı çerçevesinde basın; tehdit, baskı, sansür, cezalandırma korkusu olmaksızın görevini yerine getirmesi gerekmektedir. Çünkü toplumun gerçekleri öğrenme hakkı ancak ve ancak basının özgür olduğu bir ortamda tesis edilebilir. Bu kadar büyük ve önemli işlevine rağmen tarafsızlık ve basın özgürlüğü konusunda ülkemizde büyük ve derin sorunlar yaşanmaktadır. Dünya Basın Özgürlüğü Endeksinde 180 ülke arasında, 2002'de 99. sırada olan Türkiye, 2019'da 157. sıraya gerilemiştir. Son bir yılda güvenlik gerekçesiyle 680 gazetecinin basın kartı iptal edilmiş, ülkemizde gazetecilik son 10 yıldır en az istihdamın, en çok işsizliğin yaşandığı 3 meslekten biri haline gelmiştir. Son 10 yılda tekelleşme, sendikasılaştırma, esnek çalışmanın özendirilmesi, giderek artan tazminat ve hapis cezaları nedeniyle medya, güvencesiz bir çalışma ortamına dönüşmüştür. Parlamenter rejimin kaldırılıp, tek adam rejimine geçilmesiyle birlikte, basında yaşanan sorunlar daha da büyümüştür. Özgür bir şekilde haber yapma hakkı elinden alınan gazeteciler ve basın yayın kuruluşları bugün işsizlik, güvencesizlik ve tarafsızlık gibi temel sorunlarla karşı karşıyadır. Bu temel sorunları yıkıcı etkileri ile birlikte çok daha büyük şekilde yaşayan ise yerel basın yayın kuruluşlarıdır. Ekonomik anlamda yaşanan sorunlara, rejim değişikliği sonrasında artarak devam eden siyasal baskılar da eklenince yerel basın çözümsüz bir noktaya itilmiştir.

Öncelikle; yerel basın yayın kuruluşlarının yaşadığı büyük ekonomik sorunlar vardır. Bunun en önemli nedeni de SEKA kağıt fabrikasının özelleştirilmesi ile kağıtta dışa bağımlı hale gelmesidir. Geçtiğimiz iki yıl içinde dövizdeki artış kağıt fiyatlarını önemli oranda arttırmıştır. İthalata dayalı bu ekonomik sistem, yayıncılıkta maliyetleri yüzde 60 oranında arttırmıştır. Artan bu maliyet nedeniyle 2019 yılı içinde 101 yerel gazete ve pek çok yayın organı kapanmıştır. Bu nedenle gazetecisinden muhabirine, matbaacısından tasarımcısına kadar pek çok kişi işsiz kalmıştır. Kapanmamak için direnen yayın organları ise sayfa sayısını azaltmak, çalışan sayısını düşürmek gibi farklı tasarruf yöntemlerine gitmiştir. Kimin basın kartına sahip olabileceğine meslek örgütleri tarafından değil Cumhurbaşkanlığınca karar verilen, iktidara yakınlığa göre ilan dağıtımı yapılan bu süreç yerel basın açısından yıkıcı bir etki yaratmıştır. Yerel basının önemli gelir kalemlerinden biri aldıkları ilanlardır. Türkiye'nin dört bir yanında faaliyet göstermek için büyük fedakarlıklarla çalışan yerel basın bir taraftan da Basın İlan Kurumu tarafından da ekonomik olarak zorlaması ile karşı karşıyadır. Borcu bulunmaması kaydıyla basın ilan kurumundan ilan bedelinin alınabilmesi koşulu, bu mesleği zor koşullar altında sürdüren yazılı ve görsel yayın organlarına büyük bir darbe

vurmuştur. İlanların dağıtımındaki adaletsizlikler yerel basın kan kaybetmesine, yüzlerce gazetecinin işsiz kalmasına yol açmıştır. Tüm bu ekonomik kuşatma içindeki yerel basın kuruluşlarını bir yere bağımlı kılmaya mecbur bırakmaktadır.

Bölgesel olarak değişiklik göstermekle birlikte, ekonomik bağımlılığın basın yayın organlarında tarafsızlığı ve özgürlüğü olumsuz yönde etkilediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yerel basının ekonomik ve siyasal olarak yaşadığı bu kuşatılmışlığa dijital dönüşüm de eklendiğinde yerelde yayın yapan yazılı ve görsel basını daha zor günlerin beklediğini tahmin etmek zor olmayacaktır.

Oysa yerel basın geçmişten bugüne taşıdığı birikim ile önemli bir işleve sahiptir. Yerel basın o bölgede yaşayan vatandaşları yaşadıkları yer ile ilgili olarak doğrudan bilgilendirir. Bölge halkı ile yerel yönetimler ve merkezi yönetimin taşra teşkilatı arasında köprü görevi görür. Yereldeki gelişmelerle ulusal basını besler, bölgesel gelişme, sorun ya da haberleri sadece yerelin gündemi olmaktan çıkarıp, ulusal gündeme taşır. Bu açıdan da yerel basının önemli bir işlevi ve anlamı bulunmaktadır.

Bu çerçevede;

- 1)Türkiye'de, yerelde yayın yapan yazılı ve görsel basın yayın kuruluşu sayısı kaçtır?
- 2)Yerel basın yayın kuruluşlarında kaç kişi çalışmaktadır? Çalışanların kaçısı sarı basın kartı sahibidir?
- 3)Son 3 yıl içinde, yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere, kaç yerel gazete, televizyon ve radyo kapanmıştır?
- 4)Son 3 yıl içinde, yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere, yerel basında görev yapan kaç gazetecinin basın kartı, hangi sebeple iptal edilmiştir?
- 5)Basın İlan Kurumu tarafından belirlenen kriterleri karşılayamadığı için ilan yayınlama hakkını kaybeden yerel basın kuruluşu sayısı kaçtır?
- 6)Kaç yerel gazeteye, hangi nedenlerle, kaç kere ve kaç gün ilan durdurma cezası verilmiştir?
- 7) Hem istihdamı artıran hem de yerelde halkın haber almasını sağlayan bu kuruluşlara ceza vermek yerine onları desteklemek amacıyla herhangi bir çalışma yapılması düşünülmekte midir?